



Vyvěšeno dne: 5. 8. 2026

Svěšeno dne: 19. 8. 2026

Jana Tomanová

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Jitky Zavřelové a Jana Kratochvíla v právní věci žalobce: **Občanský spolek pro ochranu výšky hladiny vody studní**, se sídlem Dobšín 5, Dobšín, zastoupený Mgr. Milanem Šikolou, advokátem se sídlem Skalky 2918/28, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 3. 2025, čj. MZP/2025/210/447, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2026, čj. 5 A 48/2025-70,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podstatou nyní projednávané věci je posouzení, zda v souvislosti s vyhotovením průzkumného hydrogeologického vrtu určeného pro budoucí vrtanou studnu na pozemku parc. č. 768/16 v katastrálním území Petkovy byly splněny zákonné podmínky pro uložení preventivních opatření podle § 5 zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o ekologické újmě“).

[2] Investorem předmětného záměru byl vlastník pozemku (fyzická osoba), který zamýšlel zřídit vrtanou studnu pro individuální zásobování vodou. Vrtné práce měl provést odborný zhotovitel oprávněný k provádění hydrogeologických prací podle zvláštních právních předpisů (dále též „zhotovitel vrtu“). Vyhotovení hydrogeologického vrtu bylo předem povoleno příslušným vodoprávním úřadem (rozhodnutím Magistrátu města Mladá Boleslav ze dne 22. 9. 2023,

čj. 112839/2023/VH/KrN, vydaným podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, dále jen „vodní zákon“).

[3] Žalobce, kterým je spolek působící v oblasti ochrany životního prostředí, podal dne 7. 10. 2024 k České inspekci životního prostředí (dále též „ČIŽP“) žádost o uložení preventivních opatření podle zákona o ekologické újmě. ČIŽP rozhodnutím ze dne 10. 12. 2024, čj. ČIŽP/OTOIP/2024/2549, žádost zamítla. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, o němž rozhodl žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím tak, že rozhodnutí ČIŽP potvrdil.

[4] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou. Městský soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem žalobu zamítl. Předně shledal, že napadené rozhodnutí dostojí požadavkům na přezkoumatelnost, neboť je z něj zcela zřejmé, z jakých skutečností žalovaný vycházel, jak věc posoudil a jak reagoval na námitky žalobce. Dále se městský soud ztotožnil se žalovaným, že nebyly splněny podmínky obsažené v § 5 odst. 2 zákona o ekologické újmě. Městský soud nejprve zkoumal naplnění první podmínky, tj. vznik nebo bezprostřední hrozbu ekologické újmy na chráněném druhu volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo na přírodním stanovišti. Dovodil, že žalobce v žalobě neuvádí ani nedokazuje žádné skutečnosti, které by naznačovaly, že činnost zhotovitele nebo majitele studny by způsobila vznik nebo bezprostřední hrozbu ekologické újmy na výše zmíněných složkách životního prostředí. Žalobce se v žalobě o této podmínce vůbec nezmiňuje, natož aby se vypořádal s argumentací žalovaného, který o důvodech nesplnění této podmínky hovoří v napadeném rozhodnutí. Městský soud dodal, že nebyla splněna ani druhá podmínka, tj. že vykonávaná provozní činnost neuvedená v příloze č. 1 musí být v rozporu s právními předpisy. Činnost majitele studny, resp. zhotovitele studny se však opírá o platné povolení (rozhodnutí Magistrátu města Mladá Boleslav ze dne 22. 9. 2023, čj. 112839/2023/VH/KrN) a nemůže se tak jednat o činnost v rozporu s právními předpisy. Nesouhlasil-li žalobce s daným rozhodnutím, mohl proti němu brojit opravnými prostředky. Městský soud neshledal důvodné ani další námitky, a žalobu proto zamítl. Rozsudek městského soudu (stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) je dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Z hlediska věcného identifikoval Nejvyšší správní soud následující okruhy námitek, které pro přehlednost uspořádal následovně. Stěžovatel předně poukazoval na nepřezkoumatelnost rozsudku a vnitřní rozpornost úvah městského soudu. Dále namítal nesprávné právní posouzení otázky aplikace § 5 zákona o ekologické újmě. Podle stěžovatele městský soud vyložil toto ustanovení příliš restriktivně a ztotožnil jej s odpovědností za již vzniklou ekologickou újmu, ačkoli zákon výslovně dopadá i na bezprostřední hrozbu jejího vzniku. Městský soud tím popřel preventivní smysl zákona o ekologické újmě i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí a zásadu předběžné opatrnosti podle § 13 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. Správní orgány a městský soud pochybily i tím, že nezohlednily stěžovatelem tvrzené důsledky vrtu, zejména z hlediska dopadu na možnost ohrožení vody. Z uvedených důvodů navrhl zrušení rozsudku městského soudu a vrácení mu věci k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, v němž shrnul a rozvedl argumentaci obsaženou v napadeném rozhodnutí, ve vyjádření k žalobě a v rozsudku městského soudu. Podle žalovaného byly správně posouzeny obě podmínky dle § 5 zákona o ekologické újmě. Dodal, že otázka postupu vodoprávních úřadů je pro toto řízení irelevantní; stěžovatel se nedomáhal přezkumu rozhodnutí vodoprávního úřadu, ale vydání rozhodnutí ve věci ekologické újmy

pokračování

v situaci, kdy již byla předmětná činnost vodoprávním úřadem povolena. Navrhl proto zamítnutí kasační stížnosti.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost **není** důvodná.

III.A Vady v řízení před městským soudem

[9] Nejvyšší správní soud předně není názoru, že by byl rozsudek městského soudu nepřezkoumatelný.

[10] Podle ustálené judikatury platí, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvažil o zásadních a pro věc podstatných skutečnostech, jak postupoval při posuzování rozhodných okolností, proč považoval právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považoval jejich pro věc podstatnou argumentaci za lichou či mylnou (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, jakož i rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Azs 47/2003-130, č. 244/2004 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, čj. 4 As 5/2003-52, nebo ze dne 1. 6. 2005, čj. 2 Azs 391/2004-62).

[11] Těmto požadavkům městský soud dostál. Z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, z jakého skutkového stavu vyšel, jak vyhodnotil pro věc rozhodné skutkové okolnosti a jak je právně posoudil. Městský soud vymezil právní otázky, na nichž své rozhodnutí založil, a srozumitelně vysvětlil, proč žalobu zamítl. Zabýval se tím, zda šlo o provozní činnost uvedenou v příloze č. 1 zákona o ekologické újmě, a následně posoudil možnost aplikace § 5 odst. 2 téhož zákona. Dospěl přitom k závěru, že nebyla splněna jednak podmínka konkrétní bezprostřední hrozby ekologické újmy na chráněném druhu nebo přírodním stanovišti podle § 5 odst. 2 písm. a), jednak podmínka výkonu provozní činnosti v rozporu s právními předpisy podle § 5 odst. 2 písm. b). Současně vysvětlil, proč technické námitky týkající se provedení vrtu, jeho důsledků atp. nepovažoval za způsobilé zvrátit rozhodné závěry žalovaného. Jeho závěry nelze považovat ani za vnitřně rozporné. Skutečnost, že stěžovatel s uvedenými závěry nesouhlasí, nezakládá důvod pro zrušení rozsudku podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí nelze zaměňovat s nesouhlasem účastníka řízení s právním názorem soudu nebo s tím, jak soud vyhodnotil rozhodné okolnosti. Zrušení rozsudku pro nepřezkoumatelnost je namístě tehdy, jestliže z odůvodnění nelze seznat nosné důvody rozhodnutí, jestliže si tyto důvody odporují, anebo jestliže se soud nevypořádal s řádně uplatněnou a pro rozhodnutí podstatnou žalobní námitkou. Taková situace v projednávané věci nenastala.

[12] Městský soud dostatečně vypořádal i námitky mířící do nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného. I podle názoru kasačního soudu žalovaný vypořádal všechny nosné odvolací námitky, přičemž jeho závěry mají plnou oporu ve spisovém materiálu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2008, čj. 3 As 51/2007-84, ze dne 22. 7. 2020, čj. 1 As 149/2020-29 atp.).

III.B Nesprávné právní posouzení

[13] Nejvyšší správní soud neshledal důvodné ani námitky, ve kterých stěžovatel dovozoval nesprávné právní posouzení věci.

[14] Podle § 1 odst. 2 zákona o ekologické újmě se tento zákon vztahuje na *ekologickou újmu nebo bezprostřední hrozbu jejího vzniku, jsou-li způsobeny a) provozní činností uvedenou v příloze č. 1 k tomuto zákonu, nebo b) provozní činností neuvedenou v příloze č. 1 k tomuto zákonu, za předpokladů stanovených v § 5 odst. 2.*

[15] Podle § 2 písm. h) zákona o ekologické újmě se provozní činností rozumí *činnost vykonávaná v rámci hospodářské činnosti, obchodu nebo podnikání, bez ohledu na její soukromou či veřejnou povahu nebo na její ziskový či neziskový charakter.*

[16] Z uvedeného plyne, že zákon o ekologické újmě rozlišuje dva režimy. První režim podle § 1 odst. 2 písm. a) dopadá na ekologickou újmu nebo bezprostřední hrozbu jejího vzniku způsobenou provozní činností uvedenou v příloze č. 1. Druhý režim podle § 1 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 5 dopadá na provozní činnosti v příloze č. 1 neuvedené.

[17] S ohledem na předmět žádosti podřadily správní orgány danou věc pod druhý režim, neshledaly však důvod pro jeho aktivaci z důvodu nesplnění zákonných podmínek dle § 5 zákona o ekologické újmě, s čímž se ztotožnil i městský soud. Není přitom pravdou, že by městský soud při svém výkladu ignoroval preventivní charakter zákona o ekologické újmě. Připustil, že preventivní charakter zákona umožňuje zasáhnout ještě před vznikem ekologické újmy, trval však na splnění zákonných podmínek dle § 5 zákona o ekologické újmě.

[18] Podle § 5 odst. 1 zákona o ekologické újmě má povinnost provádět preventivní opatření nebo nápravná opatření a nést s tím související náklady rovněž *provozovatel, který způsobil ekologickou újmu na chráněných druzích volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin či přírodních stanovištích nebo vyvolal její bezprostřední hrozbu provozní činností neuvedenou v příloze č. 1 k tomuto zákonu.*

[19] Podle § 5 odst. 2 zákona o ekologické újmě je předpokladem vzniku povinnosti podle odstavce 1:

a) vznik nebo bezprostřední hrozba ekologické újmy na chráněném druhu volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo na přírodním stanovišti,

b) výkon provozní činnosti neuvedené v příloze č. 1 k tomuto zákonu v rozporu s právními předpisy a

c) příčinná souvislost mezi provozní činností provozovatele, která je vykonávána v rozporu s právními předpisy, a vznikem nebo bezprostřední hrozbou ekologické újmy uvedené v písmenu a).

[20] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že tyto podmínky musí být splněny kumulativně. Nestačí tedy pouze tvrdit hrozbu újmy; musí být tvrzen také výkon provozní činnosti v rozporu s právními předpisy a příčinná souvislost mezi touto protiprávní činností a vznikem nebo bezprostřední hrozbou ekologické újmy. Tomu ostatně odpovídá i judikatura Soudního dvora ke směrnici 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí (srov. rozsudky SDEU ze dne 9. 3. 2010, C-378/08, ERG, body 52 až 57; ze dne 4. 3. 2015, C-534/13, Fipa Group, body 54 až 59; a ze dne 13. 7. 2017, C-129/16, Túrkevei Tejtermelő, body 48 až 50).

[21] Nejvyšší správní soud neshledává nic nezákonného ani na posouzení uvedených podmínek městským soudem. Městský soud správně dovedl, že na podkladě stěžovatelových tvrzení nebylo možné dovést splnění již první podmínky podle § 5 odst. 2 zákona o ekologické újmě.

pokračování

[22] Stěžovatel totiž neuvedl ani nedoložil žádné konkrétní skutečnosti, které by naznačovaly vznik nebo bezprostřední hrozbu ekologické újmy na chráněných druzích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo na přírodním stanovišti, jak to vyžaduje první podmínka uvedená v § 5 odst. 2. Nejvyšší správní soud tento závěr považuje za správný. Žalobní argumentace stěžovatele směřovala především k vodnímu režimu, tvrzenému riziku přetoku mezi kolektory, resp. obecně k rizikům spojeným s realizací studny. Taková tvrzení však sama o sobě neoznačují ekologickou újmu nebo její bezprostřední hrozbu na konkrétním chráněném druhu nebo přírodním stanovišti. Pro aplikaci § 5 odst. 2 zákona o ekologické újmě bylo třeba tvrdit a doložit, jak se tyto okolnosti konkrétně promítají do bezprostřední hrozby ekologické újmy na chráněném druhu nebo přírodním stanovišti. Bez takové konkretizace zůstává argumentace stěžovatele pouze obecnou úvahou, nikoli tvrzením bezprostřední hrozby ekologické újmy podle § 5 odst. 2 písm. a). V tomto ohledu lze zmínit i § 8 odst. 3 zákona o ekologické újmě, podle něhož musí být žádost o uložení preventivních nebo nápravných opatření doložena informacemi, ze kterých je patrné, že došlo k ekologické újmě nebo že taková újma bezprostředně hrozí.

[23] Jak přitom vyplývá z výše rekapitulované úpravy, ani splnění první podmínky neznamená aktivaci režimu ekologické újmy, neboť kumulativně je třeba splnit i další podmínky, mj. že je výkon provozní činnosti v rozporu s právními předpisy.

[24] V dané věci stěžovatel ekologickou újmu spatřoval v provedení předmětného hydrogeologického vrtu, resp. v tvrzeném riziku jeho vlivu na vodní režim. Jak však vyplývá ze spisu, jeho provedení bylo řádně povoleno příslušným vodoprávním úřadem, a to rozhodnutím Magistrátu města Mladá Boleslav ze dne 22. 9. 2023, čj. 112839/2023/VH/KrN, vydaným podle vodního zákona. Stěžovatel však ani netvrdil, že by toto rozhodnutí či jiné související oprávnění mělo být zrušeno nebo změněno. Je přitom namístě vycházet ze zásady presumpce správních rozhodnutí; na pravomocná správní rozhodnutí je třeba hledět jako na platná a účinná, dokud nejsou zákonem stanoveným způsobem zrušena nebo změněna. Stěžovatel nepředložil ani jiné tvrzení či podklad, z něhož by bylo možné dovodit výkon činnosti v rozporu s právními předpisy. Za takové tvrzení nelze považovat ani obecný odkaz na § 6 odst. 3 či jiná ustanovení vodního zákona, na technické normy, metodiky apod.

[25] Na základě tvrzení stěžovatele pak nelze dovodit ani splnění další podmínky, tj. existenci kauzálního nexu (příčinné souvislosti) mezi údajnou protiprávní činností a vznikem nebo bezprostřední hrozbou ekologické újmy na chráněných statcích (volně žijící živočichové, planě rostoucí rostliny a přírodní stanoviště).

[26] Důvod k přehodnocení uvedených podmínek neshledává soud ani na základě zásady předběžné opatrnosti podle § 13 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. Ta sice snižuje požadavek na jistotu vzniku budoucí škody, nenahrazuje však konkrétní skutkový a odborný základ, z něhož lze dovodit hrozbu závažného nebo nevratného poškození životního prostředí. Nepřevrací tedy břemeno tvrzení tak, že by postačovalo pouhé obecné či spekulativní tvrzení o možném riziku. I při jejím uplatnění musí být splněny zákonné podmínky zvláštního režimu podle zákona o ekologické újmě (srov. obdobně rozsudky NSS ze dne 5. 9. 2024, čj. 7 As 198/2023-54, a ze dne 17. 8. 2023, čj. 2 As 125/2022-55). Ty v nynější věci splněny nebyly.

[27] Nic nezákonného neshledává soud ani na závěru městského soudu o opožděnosti nových skutkových tvrzení uplatněných až v replice, tedy po uplynutí lhůty k podání žaloby. Podle § 71 odst. 2 s. ř. s. může žalobce rozšířit žalobu o další žalobní body jen ve lhůtě pro podání žaloby. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 1. 2021, čj. 10 As 103/2019-76, vysvětlil, že je třeba rozlišovat mezi novou právní argumentací a novými skutkovými tvrzeními. Nové právní argumenty lze v zásadě uplatňovat širěji; novými skutkovými tvrzeními a důkazy však nelze v soudním řízení dohánět procesní pasivitu ve správním řízení, zejména pokud mohl účastník rozhodné skutečnosti

uplatnit dříve. Soudní řízení proto nemůže sloužit k dodatečnému vytváření skutkového základu, který měl být uplatněn již před správními orgány nebo nejpozději ve lhůtě k podání žaloby. To platí tím spíše tam, kde zákon již pro samotné zahájení řízení na žádost vyžaduje doložení konkrétních informací (§ 8 odst. 3 zákona o ekologické újmě).

IV. Závěr a náklady řízení

[28] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Ve věci rozhodl soud na základě oprávnění stanoveného v § 109 odst. 2 s. ř. s. bez jednání.

[29] Kasační soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 5. srpna 2026

L. S.

Tomáš Foltas v. r.
předseda senátu